

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשע"ד, 2014
מספר השאלון: 131,001205

תנ"ך

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעותיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון – קטעים שנלמדו – (22x4) – 88 נקודות
פרק שני – קטע שלא נלמד – (4x3) – 12 נקודות
סה"כ – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום.
מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.
(2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים המצולמים מן התנ"ך בא השם המפורש בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון — קטעים שנלמדו (88 נקודות)

ענה על ארבע מהשאלות 1-5 (לכל שאלה — 22 נקודות).

בכל אחת מהשאלות שבחרת ענה על סעיף א (חובה) (10 נקודות),

ועל שניים מהסעיפים ב-ד (לכל סעיף — 6 נקודות).

1. היסטוריוגרפיה

קרא מלכים ב, כ"א, 1-18.

א בן

שְׁתַּיִם עָשְׂרָה שָׁנָה מִנְּשֵׂה בַמֶּלֶךְ וְחֲמִשִּׁים וְחֲמִשׁ שָׁנָה מֶלֶךְ
 ב בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אָמוֹ הַפְּעִיזָה: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי ה' ה'
 ג כַּתּוֹעֲבֹת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹדִישׁ ה' מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיֵּשֶׁב
 ד וַיִּבֶן אֶת־הַבָּמֹת אֲשֶׁר אָבַד חֻזְקִיהוּ אָבִיו וַיִּקַּם מִזְבַּחַת
 ה לַבַּעַל וַיַּעַשׂ אֲשֶׁרָה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה אַחָאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁתַּחֲוּ
 ו לְכָל־צַבָּא הַשָּׁמַיִם וַיַּעֲבֹד אֹתָם: וּבְנָה מִזְבַּחַת בַּבֵּית ה' ה'
 ז אֲשֶׁר אָמַר ה' בִּירוּשָׁלַם אֲשִׁים אֶת־שָׁמַי: וַיִּבֶן מִזְבַּחֹת
 ח לְכָל־צַבָּא הַשָּׁמַיִם בְּשֵׁתֵי חֲצֹרוֹת בֵּית־ה': וַהֲעִבִיר אֶת־
 ט בְּנֵי בָאָשׁ וְעֹזָן וְנָחָשׁ וְעָשָׂה אוֹב וַיִּדְעֲנִים הַרְבֵּה לַעֲשׂוֹת הָרַע
 י בְּעֵינֵי ה': לְהַכְעִיִם: וַיִּשָּׂם אֶת־פֶּסֶל הָאֲשֶׁרָה אֲשֶׁר עָשָׂה
 יא בַּבַּיִת אֲשֶׁר אָמַר ה' אֶל־דָּוִד וְאֶל־שְׁלֹמֹה בְנֵי בַּיִת הַזֶּה
 יב וּבִירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בַּחֲדָתִי מִכָּל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֲשִׁים אֶת־שָׁמַי
 יג לְעֹלָם: וְלֹא אֶסִּיף לְהַנִּיד רֶגֶל יִשְׂרָאֵל מִן־הָאָדָמָה אֲשֶׁר
 יד נָתַתִּי לְאַבְוֹתֶם רֶקוּ אִם־יִשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת כָּכָל אֲשֶׁר צִוִּיתִים
 טו וּלְכָל־הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־צִוִּה אֹתָם עֲבָדֵי מֹשֶׁה: וְלֹא שָׁמְעוּ וַיִּתְּעַס
 טז מִנְּשֵׂה לַעֲשׂוֹת אֶת־הָרַע מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הַשָּׁמַיִד ה' מִפְּנֵי
 יז בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּדְבַר ה' בִּידֶ־עַבְדּוֹ הַנְּבִיאִים לֵאמֹר: יַעַן
 יח אֲשֶׁר עָשָׂה מִנְּשֵׂה מֶלֶךְ־יְהוּדָה הַתּוֹעֲבֹת הָאֵלֹהִים הָרַע מִכָּל
 יט אֲשֶׁר־עָשׂוּ הָאֲמָרִי אֲשֶׁר לִפְנֵי וַיַּחֲטֵא גַם־אֶת־יְהוּדָה
 כ בְּגִלּוּלָיו: לָכֵן כֹּה־אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
 כא הֲנִנִּי מִבְּיַד רָעָה עַל־יְרוּשָׁלַם וְיְהוּדָה אֲשֶׁר כָּל־שָׁמְעִיו
 כב תַּעֲלֹנָה שְׁתֵּי אֹזְנוֹ: וְנִטִּיתִי עַל־יְרוּשָׁלַם אֶת־קוֹ שְׁמֹרֹן וְאֶת־
 כג מִשְׁקַלֶּת בַּיִת אַחָאָב וּמַחִיתִי אֶת־יְרוּשָׁלַם כַּאֲשֶׁר־יִמָּחֶה

שמעה

יד אֶת־הַעֲלֹחַת מִחַהּ וְהַפֶּךְ עַל־פְּנֵיהָ: וְנִטְשֵׁתִי אֶת שְׂאֵרֵית
 נַחֲלָתִי וְנִתְתִּים בְּיַד אִיבֵיהֶם וְהָיוּ לִבּוֹ וּלְמִשְׁפַּח לְכָל־
 טו אִיבֵיהֶם: יַעַן אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת־הַדָּע בְּעֵינַי וַיְהִיו מִכַּעֲסִים אֹתִי
 טז מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר יָצְאוּ אֲבוֹתֶם מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה: וְגַם
 דָּם נָקִי שָׁפַךְ מִנְּשֵׂה הַרְבֵּה מְאֹד עַד אֲשֶׁר־מָלָא אֶת־יְרוּשָׁלַם
 פֶּה לִפְנֵי לֶבֶד מִחֻטְאָתוֹ אֲשֶׁר הִחֲטִיא אֶת־יְהוּדָה לַעֲשׂוֹת
 יז הַדָּע בְּעֵינַי הַזֶּה: וְיִתֵּר דְּבַרִי מִנְּשֵׂה וּכְל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְחֻטְאָתוֹ
 אֲשֶׁר חָטָא הַלְּאֵהֶם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבַרִי הַיּוֹמִים לְמַלְכֵי
 יח יְהוּדָה: וַיִּשְׁכַּב מִנְּשֵׂה עַס־אֲבָתִיו וַיִּקְבֵּר בְּגִן־בֵּיתוֹ בְּגִן־עֹזָא
 וַיִּמְלֶךְ אֲמוֹן בְּנֵו תַחְתָּיו:

ענה על סעיף א (חובה).

א. קרא פסוקים 1-11 בקטע שלפניך.

ציין שלוש דרכים שבאמצעותן מחבר ספר מלכים מבטא ביקורת חריפה כלפי המעשים של מנשה.

בסס את דבריך על הכתוב.

ענה על שניים מהסעיפים ב-ד.

ב. קרא פסוקים 6-9 ופסוק 16 בקטע שלפניך.

(1) איזה סוג של חטא מתואר בפסוקים 6-9, ואיזה סוג של חטא מתואר בפסוק 16

(עד האתנחתא)? (2 נקודות)

(2) איזה משני סוגי החטאים שציינת בסעיף (1) מרכזי יותר, לשיטת המחבר?

נמק, ובסס את דבריך על הכתוב.

איזה חטא לדעתך כבד יותר? נמק. (4 נקודות)

ג. קרא פסוקים 10-15 בקטע שלפניך.

בקטע זה מוטלת האשמה בחורבן יהודה הן על מנשה הן על בני ישראל.

הבא ראיה מן הקטע לכל אחת מן ההאשמות האלה, והסבר כל ראיה שהבאת.

ד. קרא פסוקים 11-12 בקטע שלפניך וגם מלכים א, כ"א, 20-22; 25-26; מלכים ב, י"ז, 20-23.

לדברי חז"ל, לכל ישראל מוקנית הזכות לעולם הבא, אולם לשלושה מלכים אין חלק בעולם

הבא: לירבעם בן נבט, לאחאב ולמנשה.

הסבר מהו המכנה המשותף לשלושת המלכים האלה שדווקא מהם שללו חז"ל את הזכות

לחלק בעולם הבא.

קרא יחזקאל, ל"א, 1-14.

א הִיִּתָּה עָלַי יְדֹהָי וַיִּוְצֵאֵנִי בְרוּחַ הַיְיָ וַיְנִיחֵנִי בְּתוֹךְ הַבְּקָעָה
 ב וְהָיָה מִלֵּאֵה עֲצָמוֹת: וְהֶעֱבִירֵנִי עֲלֵיהֶם סָבִיב וְהִנֵּה
 ג רַבּוֹת מְאֹד עַל־פְּנֵי הַבְּקָעָה וְהִנֵּה יִבְשׁוֹת מְאֹד: וַיֹּאמֶר אֵלַי
 ד בֶּן־אָדָם הִתְחַיֵּינָה הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה וְאָמַר אֲדַנִּי הַיְיָ אֵתְּהָ
 ה יָדַעַת: וַיֹּאמֶר אֵלַי הַנְּבֵא עַל־הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם
 ו הָעֲצָמוֹת הַיִּבְשׁוֹת שְׁמְעוּ דְבַר־הַיְיָ: כֹּה אָמַר אֲדַנִּי הַיְיָ:
 ז לָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה הִנֵּה אֲנִי מֵבִיא בָכֶם רוּחַ וְחַיִּיתֶם: וְנָתַתִּי
 ח עֲלֵיכֶם גִּידִים וְהֶעֱלֵתִי עֲלֵיכֶם בָּשָׂר וְקִרְמַתִּי עֲלֵיכֶם עוֹר וְנָתַתִּי
 ט בָּכֶם רוּחַ וְחַיִּיתֶם וַיִּדְעַתֶם כִּי־אֲנִי הַיְיָ: וַנִּבְאֲתִי כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי
 י וַיְהִי־קוֹל כְּהִנְבְּאֵל וְהִנֵּה־רֵעֵשׂ וַתִּקְרְבוּ עֲצָמוֹת עִצָּם אֶל־
 יא עֲצָמוֹ: וְרָאִיתִי וְהִנֵּה־עֲלֵיהֶם גִּידִים וּבָשָׂר עֲלֵהּ וַיִּקְרָם עֲלֵיהֶם
 יב עוֹר מִלְּמַעְלָה וְרוּחַ אֵין בָּהֶם: וַיֹּאמֶר אֵלַי הַנְּבֵא אֶל־הַרוּחַ
 יג הַנְּבֵא בֶן־אָדָם וְאָמַרְתָּ אֶל־הַרוּחַ כֹּה־אָמַר וְאֲדַנִּי הַיְיָ:
 יד מְאֲרָבַע רוּחוֹת בָּאֵי הַרוּחַ וּפְתִי בְּהַרוּגִים הָאֵלֶּה וַיַּחֲיוּ:
 טו וְהִנְבְּאֲתִי כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי וַתָּבוֹא בָהֶם הַרוּחַ וַיַּחֲיוּ וַיַּעֲמֵדוּ עַל־
 טז רַגְלֵיהֶם חִיל גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד: וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם הָעֲצָמוֹת
 יז הָאֵלֶּה פֶלֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה הִנֵּה אָמַרְתִּים יִבְשׂוּ עֲצָמוֹתֵינוּ
 יח וְאָבְדָה תִּקְוַתֵנוּ נִגְזַרְנוּ לָנוּ: לָכֵן הַנְּבֵא וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה־
 יט אָמַר אֲדַנִּי הַיְיָ הִנֵּה אֲנִי פֹתֵחַ אֶת־קְבֻרוֹתֵיכֶם וְהֶעֱלִיתִי
 כ אֶתְכֶם מִקְבֻרוֹתֵיכֶם עִמִּי וְהִבְאֲתִי אֶתְכֶם אֶל־אֲדָמַת יִשְׂרָאֵל:
 כא וַיִּדְעַתֶם כִּי־אֲנִי הַיְיָ בִּפְתַחְתִּי אֶת־קְבֻרוֹתֵיכֶם וּבִהְעֵלֹתִי אֶתְכֶם
 כב מִקְבֻרוֹתֵיכֶם עִמִּי: וְנָתַתִּי רוּחִי בָכֶם וְחַיִּיתֶם וְהִנַּחְתִּי אֶתְכֶם
 כג עַל־אֲדָמַתְכֶם וַיִּדְעַתֶם כִּי אֲנִי הַיְיָ דִּבַּרְתִּי וַעֲשִׂיתִי נְאֻם־
 כד הַיְיָ:

ענה על סעיף א (חובה).

א. החזון בפרק ל"א, א'-י"ד הוא ללא ספק חזון הנחמה המפורסם ביותר... ומן המרשימים ביותר בספרות הנבואה כולה. (ל' הופמן, "יחזקאל", עולם התנ"ך)

(1) הסבר מדוע החזון בקטע שלפניך נחשב לחזון נחמה. בסס את דבריך על הכתוב. (5 נקודות)

(2) באיזו ארץ נמצא יחזקאל כשניבא את החזון שלפניך? (5 נקודות)

ענה על שניים מהסעיפים ב-ד.

ב. החזון בקטע שלפניך מבוסס על אמרה שהייתה שגורה בפי העם.

(1) צטט והסבר אמרה זו. (3 נקודות)

(2) קרא פסוקים 12-14 בקטע שלפניך.

הסבר כיצד יחזקאל משתמש באמרה של העם כדי לסתור אותה.

בסס את דבריך על הכתוב. (3 נקודות)

ג. המילה "רוח" היא מילה מנחה בחזון, ובאמצעותה יחזקאל מתאר חזון שתחילתו

תחייה פיזית וסופו תחייה רוחנית.

הסבר כיצד המילה המנחה "רוח" תורמת לתיאור של חזון זה ביחזקאל, ל"ז.

ד. קרא פסוקים 11-14 ביחזקאל, ל"ז.

לפניך שני קטעים II-I:

I. פירוש רד"ק לפסוקים 11-14.

והעניין הזה הראה לו הקדוש ברוך הוא למשל, כי בני ישראל יצאו מהגלות שהם בו,

והם בו כעצמות היבשות, על דרך משל.

II. קטע משירו של עמיר בניון.

[...]

ותבוא בהם הרוח יעמדו על רגליהם

קיל גדול מאוד מקברותיהם

העצמות האלה כל בית ישראל

ואז תוכל לראות את הפנים כולן

את מי שלא ראית מאז ומעולם

את אברהם ואת שרה, חוה ואדם

את כל מי שהתגעגעת אליו כל כך

[...]

את החזון המתואר בפסוקים 11-14 שקראת אפשר לפרש פירוש סמלי ואפשר לפרש

פשוטו כמשמעו.

איזה משני הקטעים, II-I, מפרש את החזון פירוש סמלי, ואיזה מפרש אותו

פשוטו כמשמעו? הסבר את דבריך, ובסס אותם על הקטעים.

3. חוק

קרא שמות, כ', 1-14. (שים לב! במהדורות תנ"ך אחדות ייתכנו שינויים במספרי הפסוקים.)

א וידבר אלהים את כל הדברים האלה
 ב לאמר: אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך
 ג מארץ מצרים מבית עבדים: לא יהיה לך אלהים אחרים
 ד על-פני: לא תעשה לך פסל וכל תמונה אשר בשמים ממועל
 ה ואשר בארץ מתחת ואשר במים מתחת לארץ: לא-
 ו תשתחוה להם ולא תעבדם כי אנכי ה' אלהיך אל קנא
 ז פקד עון אבת על-בנים על-שלישים ועל-רבעים לשנאי:
 ח ועשה חסד לאלפים לאהבי ולשמרי מצותי: לא
 ט תשא את-שם-ה' אלהיך לשוא כי לא ינקה ה' את
 י אשר-ישא את-שמו לשוא:
 יא זכור את-יום השבת לקדשו: ששת ימים תעבד ועשית כל-
 יב מלאכתך: ויום השביעי שבת ל' ה' אלהיך לא תעשה כל-
 יג מלאכה אתה ובנך ובתך עבדך ואמתך ובהמתך וגרך אשר
 יד בשעריך: כי ששת-ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ
 יה את-הים ואת-כל-אשר-בם וינח ביום השביעי על-כף ברוך
 יז ה' את-יום השבת ויקדשהו: כבוד את-אביך
 יח ואת-אמך למען יארכו ימך על האדמה אשר-ה' אלהיך
 יט נתן לך: לא תרעח לא
 כ תנאף לא תגנב לא
 כא תענה ברעך עד שקר: לא
 כב תחמוד בית רעך לא
 כג תחמוד אשת רעך ועבדו ואמתו ושורו וחמורו וכל אשר
 לד רעך:

ענה על סעיף א (חובה).

א. (1) יש המחלקים קטע זה לשני חלקים: פסוקים 1-12 ופסוקים 13-14. הצע הסבר לחלוקה זו. (5 נקודות)

(2) ...עשרת הדיברות הם תמצית [= עיקר] תביעתו של אלוהי ישראל מעמו... (מ' ויינפלד, "שמות", עולם התנ"ך)

הסבר קביעה זו. (5 נקודות)

ענה על שניים מהסעיפים ב-ד.

ב. קרא פסוקים 8-11 בקטע שלפניך וגם **דברים**, ה', 12-15 (הדיבר 'שבת'): "שמור... את יום השבת".

(1) מהו הנימוק לאיסור המלאכה בקטע משמות שלפניך? (2 נקודות)

(2) בהנמקתו של נוסח דברים יש מרכיב הומניטרי ומרכיב של תודעה היסטורית.

(מ' ויינפלד, עשרת הדיברות וקריאת שמע: גילגוליהן של הצהרות אמונה)

ציין מהו כל מרכיב. (4 נקודות)

ג. קרא פסוק 12 בקטע שלפניך.

בדיבר 'כיבוד אב ואם' יש תוספת שאינה בדיברות האחרים.

(1) צטט תוספת זו. (2 נקודות)

(2) קרא גם **דברים**, ה', 16 ('כיבוד אב ואם'): "כבד את אביך ואת אמך... נתן לך".

הדיבר ב**דברים** מרחיב את התוספת שב**שמות**.

מהי ההרחבה, ומה יכולה להיות הסיבה להרחבה זו? (4 נקודות)

ד. "לא תרצח" (פסוק 13).

קרא את הקטע שלפניך מן הפירוש של אבן עזרא לדיבר זה:

'לא תרצח' - בידך; או בלשונך; להעיד עליו שקר להמיתו; או להיותך רכיל; או לתת לו עצה רעה בזדון, שתדע שייהרג; או שנגלה לך סוד שתוכל להצילו מן המוות אם תגלתו לו, ולא גילית - אתה כמו רוצח.

(1) הסבר כיצד אבן עזרא מבין את הדיבר "לא תרצח". (3 נקודות)

(2) האם לדעתך הפירוש של אבן עזרא מחזק או מחליש את האיסור לרצוח אדם?

נמק את דעתך. (3 נקודות)

4. הבריאה וראשית האנושות

קרא בראשית, ט', 1-17.

א וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת-נֶחַם וְאֶת-בְּנוֹ וַיֹּאמֶר לָהֶם
ב פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת-הָאָרֶץ: וּמוֹדֵאֵכֶם וְחַתְכֶם יִהְיֶה עַל כָּל-
ג חֵית הָאָרֶץ וְעַל כָּל-עוֹף הַשָּׁמַיִם כְּכֹל אֲשֶׁר תִּרְמַשׁ הָאֲדָמָה
ד וּבְכָל-דְּגֵי הַיָּם בְּיַדְכֶם נָתַנּוּ: כָּל-רֶמֶשׂ אֲשֶׁר הוֹאֵחִי לָכֶם
ה יִהְיֶה לְאֹכְלָהּ בְּיַדְךָ עֵשֶׂב נָתַתִּי לָכֶם אֶת-כָּל: אֶךְ-בֶּשֶׂר
ו בְּנַפְשׁוֹ דָּמוֹ לֹא תֹאכְלוּ: וְאֵךְ אֶת-דַּמְכֶם לִנְפְשֵׁיכֶם אֲדַרֵּשׁ
ז מִיַּד כָּל-חַיָּה אֲדַרְשֶׁנּוּ וּמִיַּד הָאָדָם מִיַּד אִישׁ אָחִיו אֲדַרֵּשׁ
ח אֶת-נֶפֶשׁ הָאָדָם: שִׁפְךְ דָּם הָאָדָם כַּאֲדָם דָּמוֹ יִשְׁפֹךְ כִּי בַעַל־
ט אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת-הָאָדָם: וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ שִׂרְצוּ בָאָרֶץ
י וּדְבַר-בָּהּ: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל-נֶחַם וְאֶל-בְּנוֹ אִתּוֹ
יא לֵאמֹר: וְאֲנִי הִנְנִי מֵקִים אֶת-בְּרִיתִי אִתְּכֶם וְאֶת-זֶרְעֵכֶם
יב אַחֲרֵיכֶם: וְאֵת כָּל-נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר אִתְּכֶם בְּעוֹף בְּבִהֵמָה
יג וּבְכָל-חֵית הָאָרֶץ אִתְּכֶם מִכָּל יְצֵאי הַתְּבֵה לְכָל חֵית הָאָרֶץ:
יד וְהִקְמַתִי אֶת-בְּרִיתִי אִתְּכֶם וְלֹא-יִכָּרֵת כָּל-בֶּשֶׂר עוֹד מִמִּי
טו הַמִּבּוּל וְלֹא-יִהְיֶה עוֹד מִבּוּל לְשַׁחַת הָאָרֶץ: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
טז זֹאת אוֹת-הַבְּרִית אֲשֶׁר-אֲנִי נֹתֵן בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין כָּל-נֶפֶשׁ
יז חַיָּה אֲשֶׁר אִתְּכֶם לְדֹרֹת עוֹלָם: אֶת-קִשְׁתִּי נָתַתִּי בַעֲנַן וְהִיתָה
יח לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵין הָאָרֶץ: וְהָיָה בַעֲנַן עָנָן עַל-הָאָרֶץ
יט וּנְרָאֲתָה הַקִּשְׁתׁ בַעֲנָן: וּזְכַרְתִּי אֶת-בְּרִיתִי אֲשֶׁר בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם
כ ובֵּין כָּל-נֶפֶשׁ חַיָּה בְּכָל-בֶּשֶׂר וְלֹא-יִהְיֶה עוֹד הַמִּבּוּל לְמִבּוּל
כא לְשַׁחַת כָּל-בֶּשֶׂר: וְהִיתָה הַקִּשְׁתׁ בַעֲנָן וּרְאִיתִיהָ לְזִכַר בְּרִית
כב עוֹלָם בֵּין אֱלֹהִים וּבֵין כָּל-נֶפֶשׁ חַיָּה בְּכָל-בֶּשֶׂר אֲשֶׁר עַל-
כג הָאָרֶץ: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל-נֶחַם וְאֵת אוֹת-הַבְּרִית אֲשֶׁר הִקְמַתִי
כד בֵּינִי וּבֵין כָּל-בֶּשֶׂר אֲשֶׁר עַל-הָאָרֶץ:

ענה על סעיף א (חובה).

א. קרא פסוקים 8-17 בקטע שלפניך.

בדברי האל שלאחר המבול יש הבטחה לעתיד.

(1) לפי פסוק 11, הסבר את ההבטחה לעתיד. (5 נקודות)

(2) מהו התפקיד של הקשת בענן בהבטחה זו? בסס את דבריך על הכתוב. (5 נקודות)

ענה על שניים מהסעיפים ב-ד.

ב. (1) קרא פסוקים 1-2 בקטע שלפניך, וגם בראשית, א', 28.

ציין במה שונה ברכת אלוהים מבחינת היחס בין האדם לבעלי החיים בפסוקים 1-2

בקטע שלפניך מן הברכה שבבראשית, א', 28. (3 נקודות)

(2) על פי פסוק 3 בקטע שלפניך ובראשית, א', 29-30, ההרמוניה ששררה בעולם בזמן

בריאתו נפגעה לאחר המבול. הסבר קביעה זו. (3 נקודות)

ג. קרא פסוקים 3-4 בקטע שלפניך.

(1) מהו ההיתר שנתן האל לאדם אחרי המבול, ומהי המגבלה על היתר זה? (2 נקודות)

(2) קרא את הקטע שלפניך מדברי הרב קוק:

אמנם אחרי הרפיון האנושי, הנמשך גם כן מנפילתו המוסרית, ראוי לאכול בשר... אם

כן אותו ההיתר שיצא אחר המבול... לא יהיה נוהג בפועל לעד ולעולם.

(הרב קוק, חזון הצמחונות והשלום)

מהי ההשקפה של הרב קוק בנוגע להיתר זה? מהי דעתך על השקפתו? נמק.

(4 נקודות)

ד. קרא פסוקים 5-6 בקטע שלפניך.

(1) בפסוקים אלה יש איסור חמור מאוד לרצוח אדם.

ציין מהו המבנה הספרותי של החלק הראשון של פסוק 6 (עד האתנחתא), והסבר

את התרומה של מבנה זה להדגשת החומרה של האיסור. הסבר את הנימוק שנותן

הכתוב לאיסור חמור זה. (3 נקודות)

(2) קרא גם בראשית, ח', 21.

כיצד פסוק זה יכול להסביר מדוע האיסור המפורש לרצוח אדם ניתן רק אחרי המבול?

הסבר את דבריך. (3 נקודות)

טז וַיִּקְמוּ מִשֵּׁם הָאֲנָשִׁים וַיִּשְׁקְפוּ
 יז עַל-פְּנֵי סָדֵם וְאַבְרָהָם הֵלֵךְ עִמָּם לְשֹׁלְחָם: וַיֹּהֲ אָמַר הַמְּכַסֶּה
 יח אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אָנִי עֹשֶׂה: וְאַבְרָהָם הָיוּ יְהִיָּה לְגֹזֵל גְּדוֹל
 יט וְעֵצוֹם וְנִבְרָכוּ-בּוֹ כָּל גּוֹי הָאָרֶץ: כִּי יָדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר
 כ יַצִּיחַ אֶת-בְּנֵי וְאֶת-בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דֶרֶךְ הַיְיָ לַעֲשׂוֹת
 כא צְדָקָה וּמִשְׁפָּט לְמַעַן הֵבִיא הַיְיָ עַל-אַבְרָהָם אֶת אֲשֶׁר-
 כב דִּבֶּר עָלָיו: וַיֹּאמֶר הַיְיָ זַעֲקֵת סָדֵם וְעַמּוּדָה כִּי-רַבָּה וְחַטָּאתָם
 כג כִּי כִבְדָה מְאֹד: אֲרִדְהָ-נָּא וְאַרְאֶה הַפְּצַעְקָתָהּ הַבָּאָה אֵלַי
 כד עֲשׂוּ וְכֹלֵה וְאַסֵּל-אֶדְעָה: וַיִּפְּנוּ מִשֵּׁם הָאֲנָשִׁים וַיֵּלְכוּ סָדֵמָה
 כה וְאַבְרָהָם עֹדְנֵנו עִמָּד לִפְנֵי הַיְיָ: וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הָאֵף
 כו תִּסְפֶּה צְדִיק עִם-דָּשֵׁעַ: אוֹלֵי יֵשׁ חַמְשִׁים צְדִיקִים בְּתוֹךְ הָעִיר
 כז הָאֵף תִּסְפֶּה וְלֹא-תִשָּׂא לְמָקוֹם לְמַעַן חַמְשִׁים הַצְדִּיקִים אֲשֶׁר
 כח בְּקִרְבָּהּ: חֲלִלָה לָךְ מַעֲשֵׂת וּבְדַבַּר הַזֶּה לְהַמִּית צְדִיק עִם-
 כט דָּשֵׁעַ וְהִיָּה כְּצְדִיק כְּדָשֵׁעַ חֲלִלָה לָךְ הַשֹּׁפֵט כָּל-הָאָרֶץ לֹא
 ל יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט: וַיֹּאמֶר הַיְיָ אִם-אֲמַצָּא בְּסָדֵם חַמְשִׁים צְדִיקִים
 לו בְּתוֹךְ הָעִיר וְנִשְׂאֵתִי לְכָל-הַמָּקוֹם בְּעִבּוֹרָם: וַיַּעַן אַבְרָהָם
 לז וַיֹּאמֶר הִנֵּה-נָּא הוֹאֵלְתִי לְדַבַּר אֶל-אַדְנִי וְאַנְכִי עֶפֶר וְאַפֵּר:
 לח אוֹלֵי יַחֲסֹדוֹן חַמְשִׁים הַצְדִּיקִים חַמְשֶׁה הַתְּשֻׁחִית בְּחַמְשֶׁה אֶת
 לט כָּל-הָעִיר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁחִית אִם-אֲמַצָּא שָׁם אַרְבָּעִים וְחַמְשֶׁה:
 לו וְיֹסֵף עוֹד לְדַבַּר אֵלָיו וַיֹּאמֶר אוֹלֵי יַמְצָאוּן שָׁם אַרְבָּעִים וַיֹּאמֶר
 לז לֹא אֵעֲשֶׂה בְּעִבּוֹר הָאֲרָבַעִים: וַיֹּאמֶר אֶל-נָּא יַחַד לְאַדְנִי
 לח וְאַדְבָּרָה אוֹלֵי יַמְצָאוּן שָׁם שְׁלֹשִׁים וַיֹּאמֶר לֹא אֵעֲשֶׂה אִם-
 לט אֲמַצָּא שָׁם שְׁלֹשִׁים: וַיֹּאמֶר הִנֵּה-נָּא הוֹאֵלְתִי לְדַבַּר אֶל-
 לו אַדְנִי אוֹלֵי יַמְצָאוּן שָׁם עֶשְׂרִים וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁחִית בְּעִבּוֹר
 לז הָעֶשְׂרִים: וַיֹּאמֶר אֶל-נָּא יַחַד לְאַדְנִי וְאַדְבָּרָה אֶךְ-הַפְּעַם
 לח אוֹלֵי יַמְצָאוּן שָׁם עֶשְׂרָה וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁחִית בְּעִבּוֹר הָעֶשְׂרָה:
 לט וַיֵּלֶךְ הַיְיָ כַּאֲשֶׁר כֹּלָּה לְדַבַּר אֶל-אַבְרָהָם וְאַבְרָהָם שָׁב
 לְמִקְמוֹ:

ענה על סעיף א (חובה).

א. קרא פסוקים 20-23 בקטע שלפניך.

(1) לפי פסוקים אלה, מה ה' מודיע לאברהם? בסס את דבריך על הכתוב. (5 נקודות)

(2) כיצד אברהם מגיב על דברי האל? הסבר, ובסס את דבריך על הכתוב. (5 נקודות)

ענה על שניים מהסעיפים ב-ד.

ב. קרא פסוק 19 בקטע שלפניך.

ציין מהו הייעוד של אברהם על פי דברי האל, והסבר כיצד אברהם מממש את ייעודו לפי המסופר בקטע שלפניך.

ג. קרא פסוקים 23-33 בקטע שלפניך.

הדגם שני אמצעים שאברהם משתמש בהם כדי לשכנע את האל לשנות את החלטתו, והסבר כיצד בל אחד מהם משרת את אברהם במשימתו זו.

ד. קרא פסוקים 23-24 בקטע שלפניך.

(1) יש הטוענים כי יש סתירה בין עקרון הצדק שבפסוק 23 ובין עקרון הצדק שבפסוק 24.

הסבר טענה זו. (3 נקודות)

(2) קרא גם יחזקאל, י"ח, 1-4.

איזה משני עקרונות הצדק שבפסוקים אלה (23-24) עולה בקנה אחד עם העיקרון

שיחזקאל מציג בפני העם? הסבר את דבריך, ובסס אותם על הכתובים.

(3 נקודות)

פרק שני — קטע שלא נלמד (12 נקודות)

ענה על שלוש שאלות: על שאלה 6 (חובה), ועל שתיים מהשאלות 7-9 (לכל שאלה — 4 נקודות).

קרא שמואל א, א', 1-20.

א ויהי איש אחד מן הרמתיים צופים מהר אפרים ושמו אלקנה
ב בן ירחם בן אליהוא בן תחו בן צוף אפרתי: ולו שתי נשים
ג שם אחת חנה ושם השנית פננה ויהי לפננה ילדים ולחנה
ד אין ילדים: ועלה האיש ההוא מעירו מימים ימימה
ה להשתחות ולזבח לה: עבאות בשלה ושם שני בני עלי
ו חפני ופנחס פהנים לה: ויהי היום וזבח אלקנה ונתן
ז לפננה אשתו ולכל פניה ובנותיה מנות: ולחנה יתן מנה
ח אחת אפים כי את חנה אהב וה: סגר רחמה: וכעסתה
ט צרתה גם נעם בעבור הרעמה כי סגר ה: בעד רחמה:
י וכן יעשה שנה בשנה מדי עלתה בבית ה: כן תכעסנה
יא ותבכה ולא תאכל: ויאמר לה אלקנה אישה חנה למה
יב תבכי ולמה לא תאכלי ולמה ידע לבבך הלא אנכי טוב
יג לך מעשרה בנים: ותקם חנה אחרי אכלה בשלה ואחרי
יד שתה ועלי הכהן ישב על הכפא על מזוזת היכל ה: והיא
יז מרת נפש ותתפלל על ה: ובכה תבכה: ותדר נדר ותאמר
יח ה: עבאות אסדאה תראה ובעני אמתך וזכרתני ולא
יט תשכח את אמתך ונתתה לאמתך זרע אנשים ונתתני
כ לה: כל ימי חיו ומזדה לא יעלה על דאשו: והיה כי
כא הרבתה להתפלל לפני ה: ועלי שמר את פיה: וחנה היא
כב מדברת על לבה רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע ויחשבה
כג עלי לשבדה: ויאמר אליה עלי עד מתי תשתברין הסירי
כד את ייגך מעליך: ותען חנה ותאמר לא אדני אשה קשת
כה רוח אנכי ויין ושכר לא שתיתי ואשפך את נפשי לפני ה:
כו אל תתן את אמתך לפני בת בליעל כי מדב שיחי וכעסי
כז דברתי עד הנה: ויען עלי ויאמר לבי לשלום ואלהי ישראל

יח יתן את-שלתך אשר שאלת מעמו: ותאמר תמצא שפחתך
חן בעיניך ותלך האשה לדרכה ותאכל ופניה לא-היו-לה
ט עוד: וישבמו בבקר וישתחוו לפני ה' וישבו ויבאו אל-
ביתם הרממה וידע אלקנה את-חנה אשתו ויזכרה ה':
כ ויהי לתקפות הימים ותהר חנה ותלד בן ותקרא את-שמו
שמואל כי מ'ה' שאלתיו:

ענה על שאלה 6 (חובה).

6. קרא פסוקים 1-8 בקטע שלפניך.

א. מהי המצוקה של חנה? בסס את דבריך על הכתוב. (2 נקודות)

ב. כיצד פנינה מתייחסת אל חנה, וכיצד אלקנה מתייחס אליה? בסס את דבריך על הכתוב.

(2 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 7-9.

7. קרא פסוקים 7-18 בקטע שלפניך.

א. בקטע זה מתואר שינוי במצב הנפשי של חנה.

ציין מהו השינוי. בסס את דבריך על הכתוב. (2 נקודות)

ב. הבא מן הכתוב שני דברים שהיו עשויים לתרום לשינוי שתיארת בסעיף א. (2 נקודות)

8. קרא פסוקים 12-18 בקטע שלפניך.

השיחה בין עלי לחנה נפתחת בגערה של עלי כלפיה ומסתיימת בדברי עידוד של עלי לחנה.

ציין שתי דרכי תגובה של חנה כלפי עלי, שגרמו לו לשנות את יחסו אליה. הסבר את דבריך.

9. הקטע שלפניך הוא סיפור על הולדת גיבור לאחר מצוקה.

ציין גיבור מקראי נוסף שנולד אחר מצוקה דומה.

בהצלחה!